

ZEEMANSVROUWEN ZIJN AL LANG GEEMANCIPÉERD

J. Omblets, redacteur van „De Nieuwe Gezat”, gaf enkele tijd geleden in dit blad een zeer gesmaakt artikel weer over de vrouwen van zeelieden ter Koopvaardij.

Wij laten het hierna volgen met een voetnota van Afrodite uit „Nautillus” en maken vooraf een kleine vergelijking met dat van vissersvrouwen.

Wij zeggen : kleine vergelijking, omdat daar boeken, romans en honderden gedachten en beschouwingen kunnen over geschreven worden door wie in dat milieu zijn leven doorbrengt en al het wel en wee van die mensen heeft meegemaakt.

Wie jaren lang ondervinding heeft van het vissersleven, zal het met ons eens zijn, dat ook de vrouwen van vissers en vooral deze waarvan de man eigenaar is van een vissersvaartuig het hard te verduren hebben. Ze hebben alle rekeningen van leveranciers, herstellende en andere briefwisseling te volgen en te beantwoorden.

Onze Belgische vissersvloot is voor 95 t.h. samengesteld uit reders die varen of gevangen hebben, uit eenvoudige mensen die zelfs slechts de lagere school hebben gelopen. Het is een artisaanaal bedrijf.

Zij die nu niet meer varen, hebben het jaren als matroos, stuurman motorist gedaan en zijn er op dat ogenblik toe besloten ofwel een schip te bouwen of te kopen, geheel of gedeeltelijk.

Om de schulden in te winnen, moeten ze voort blijven varen en hun vrouwen, veel meer dan die van de koopvaardij hebben niet alleen huishoudelijke verantwoordelijkheden met het opvoeden van kinderen, het besturen dus van hun huisgezin, maar ook die van zakenleven : Ze zijn eigenaar van een schip dat uitgebaat wordt en allerlei zorgen vergt.

Velen onder hen zijn harder geworden dan hun man die amper drie, vier dagen op een maand thuis is, omdat het moet, nu meer dan ooit.

Velen onder hen hebben de rekeningen onder de loupe te nemen en te oordelen wat er te veel of verkeerd werd aangerekend en moeten dan de thuiskomst van hun schipper afwachten, die al blij is eens thuis te zijn en dan maar moeder de vrouw vaag inlicht en haar met het opklaren of betalen belast.

Sommigen onder hen belanden bij boekhouders en allerlei raadgevers (?) voor zover het aan deze opbrengt.

Andere hebben geleerd dat ze een beroepsvereniging hebben, welke voor hen uitstekend de lonen, sociale lasten, ja zelfs de briefwisseling doet en hun rekeningen onderzoekt.

De diensten door hun beroepsvereniging Hand in Hand Zeebrugge, Oostende en de Onderlinge Visafslag te Oostende aan zo'n mensen bewezen, zijn enorm.

Te Nieuwpoort zijn ze aangewezen op zich zelf, op een goede directeur van een vismijn, op de bank, enz. en is de rol van de vrouw nog groter.

En al we dit alles vergelijken met wat de vrouw van een zeeman hoeft te doen, dan mag gezegd dat deze weliswaar voor het huishouden, de opvoeding van de kinderen op zichzelf is aangewezen en misschien

nog minder haar man zien, maar dat een vissersvrouw het nog veel lastiger en moeilijker heeft ook in acht nemend dat velen onder hen dezelfde school niet hebben kunnen doen als de zeeman omdat ook hier de meesten onder hen, kinders zijn uit het harde vissersmilieu.

Dikke brieven moeten zij niet ontvangen. Alleen de radio brengt hen nieuws van ergens op zee, een telefoontje van ergens te lande, 't zij Engeland, Holland of Denemarken.

En ook daarmee moet zij zich tevreden stellen, en wanneer die man dan nog thuiskomt, zien dat hij na de verkoop van zijn vangst, bij de maatjes welke hij eens in zes maanden ziet, niet blijft hangen.

We hebben naast J. Omblets en Afrodite, gemeend ook eens het leven van een vissersvrouw in grote trekken te moeten weergeven en de vraag te stellen of zij het soms niet nog veel harder heeft dan die andere zeemansvrouw, hoe respectabel ook zij zijn.

P. Vandenberghe

En de Zeemansvrouwen ?

J. Omblets schrijft daaromtrent het volgende :

De ideale vrouw is de zeemansvrouw. Zij is trouw, afgericht als een Lassie en op zichzelf aangewezen als een marathonloper. Terwijl man lief de zeeën bevaart, bestaan voor haar twee mogelijkheden : alle problemen thuis alleen oplossen ofwel terecht komen bij een psychiater.

Aldus de wederhelft van een Brits zeeman. De vrouw van een Franse bootman zegde het bondiger op een congres te Rome : «Mijn man is altijd nooit thuis».

Belgie is nu precies geen land van zeevarenden. Toch zitten 3000 landgenoten op de lange omvaart : 60 t.h. Vlamingen en 40 t.h. Franssprekenden. De helft van hen is omgehuwd of gescheiden. Samen gevat doen om en bij de 2000 vrouwen aan wal meer geëmancipeerd dan in alle paneelgesprekken samen kan worden gepredikt.

Noodgedwongen, want met hun speciale gezinsleventie in de schaduw van de koopvaardij zitten ze echt niet op rozen.

UITHUIZIG

Veruit het zwaarste probleem voor zeemansvrouwen is de eenzaamheid. Volgens een recente enquête van de Nederlandse «Stichting Gezinskontraat Zeevarenden» is drie maanden de maximumduur voor de vaarperiode van haar man die de vrouw redelijk kan doorstaan. Daar na begint de vervreemding.

Maar de praktijk leert anders, ook in ons land. Doogaans is de man hooguit slechts drie maanden per jaar thuis. Soms duren vaarperiodes zeven maanden. Het afschuwelijkste, dat hem kan overkomen, is zijn kind te horen vragen : «Mama, wie is deze man?».

Mevr. Van Dender (47) uit Antwerpen :

«We zijn in 1958 getrouwd. Al die tijd is Gilbert slechts 2 jaar aan wal geweest. Een meisje, dat met een zeeman trouwt, moet vooraf weten waar zij aan toe is. Voor haar geen sprake van een normaal ge-

zinsleven. Zij drijft op een ander ritme».

Dit ritme wordt bepaald door aanbiedingen en opdrachten van rederijen, langs een «pool» om. Deze pool, een soort parastatale, regelt de arbeidsmarkt. Hij zorgt ervoor dat schepen ter lange omvaart altijd over voldoende bemanningsleden beschikken. Het organisme is een overblijfsel van de jongste oorlog. Het bestond al in het Britse Liverpool. Voor de vrouwen aan wal is daar geen speld tussen te krijgen.

DUBBELE ROL

« Vakantie plannen heeft geen zin. Kerst- of Nieuwjaarsfeesten vallen voor ons bijna gegarandeerd buiten de kalenderdata. Ik ken een matroos, die in 15 jaar slechts éénmaal met Kerstmis thuis was ! Toen ons zoontje 8 jaar geleden geboren werd, mocht het als een wonder heten dat Gilbert de kraam-inrichting kwam binnensterven net toen ik naar de operatiezaal werd geroeld.

«Praktisch gezien zijn wij voor driekwart weduwen. Wij moeten alles opknappen : belastingbrieven invullen, rekeningen betalen, beslissingen nemen en noem maar op. Daarbij komt dan nog onze vaderen moederrol. Het oplossen van alle opvoedingsproblemen is een zaak, die nog bemoeilijkt wordt doordat de vrouw de vaderrol van bij de aanvang van de vakantie aan haar man moet overdragen».

Aalmoezenier Laureys van het apostolaat ter zee :

«Men moet het ook van de andere kant zien. Moet de man, wanneer hij thuiskomt, Sinterklaas spelen of Zwarte Piet ? De meesten verkiezen — en dat is begrijpelijk — de eerste rol. En dat laat sterk vermoeden dat zo een vader door zijn kinderen geïdentificeerd wordt met een geschenkenuitdeeler, hoewel de vadercultus tijdens zijn afwezigheid naarstig beoefend wordt».

Instinctief voelen de meeste zeemannen aan dat hun vrouw de opvoedingsperikelen niet meer aankunnen van zodra de kinderen elf, twaalf jaar worden. Dat verklaart waarom het zeemansberoep in ons land meestal slechts een overgangsberoep is. Na tien, vijftien jaar varen en alleszins voor hun veertigste jaar houden de meesten er mee op om een baantje aan wal te zoeken.

VELE DIKKE BRIEVEN

Zeemanshuwelijken blijken niet vaker te stranden dan andere. Zij gaan beslist nooit kapot aan sleur. Bij elke thuiskomst, hoe kort van duur ook, wordt steeds opnieuw wittebrood gegeten.

Evenveel stabiliteit sluit, echter niet uit dat er veel meer psychische spanningen opduiken, doordat zeemansvrouwen zich veelal bewust afzonderen uit angst, voor misplaatst medelijden van kennissen en familieleden, die wél een geregeld gezinsleven leiden. Voor hen zelf komt het erop aan zich niet blind te staren op vergelijkingen. Lange periodes van scheiding kunnen uitsluitend overbrugd worden door correspondentie.

Mevrouw Van Dender :

«Geen vrouw schrijft zoveel en zo langdradig als die van een varende. Alles moet haar uit de pen,

zelfs de nietigste voorvallen. Mannen op zee stellen dat geweldig op prijs. Hun grootste ontgoocheling is dat zij in een of andere haven langs hun vaarroute geen brief van thuis aantreffen. Zij moeten voelen dat zij blijven meetellen».

«De allerzwaarste dagen heeft een zeemansvrouw te verduren wanneer haar man op de vaart is en zij of een van haar kinderen zwaar ziek wordt, of moet gehospitaliseerd worden. Vorig jaar onderging ik een operatie. Ik was bang dat hij op duizenden kilometers afstand veel te zwaar aan het nieuws zou tillen. Dramatiseren gebeurt in die omstandigheden gauw. Dus vernam Gilbert het nieuws pas bij zijn thuiskomst.....»

MEE OP ZEE

Af en toe hun man op zee gezelschap mogen houden, was vroeger het voorrecht van vrouwen van hogere officieren. Deze gunst werd hen door rederijen verleend in ruil voor jarenlange toegewijde dienst. Deze lijn werd de jongste jaren doorgetrokken voor vrouwen van gewone bemanningsleden.

Voor het helpen opvangen van hun problemen vinden zeemansvrouwen steun bij 3 aalmoezeniers verbonden aan de havengebieden Gent en Antwerpen. De onzijdige vereniging «Thuiswacht» is nu ingesluiserd, maar zou van 1976 af weer actief worden. En dan is er de «Club van Afrodite». Zij werd onlangs opgericht met steun van het Koninklijk Belgisch zeemanscollege te Antwerpen.

J. Omblets
(De Nieuwe Gazet)

En dit is een artikel geplenged door een journalist in komkommer-tijd, met de welwillende medewerking van een aalmoezenier. Maar ja een goed journalist en een goed priester staan uiteraard niet borg voor een gemotiveerd artikel over huwelijksproblemen van de zeemansvrouw. Jammer want wat in de krant staat wordt door velen gelezen, en in onze tijd zijn de heilige drie K.K.K.'s oftewel kinderen, keuken, kerk toch wel voorbijgestreefd. Ik geloof nu wel dat elke vrouw gerust kan bevallen, geopereerd worden zonder dat «Gilbert» haar polleke moet vasthouden, en in een gewoon huishouden speelt papa ook graag Sinterklaas en niet Zwarte Piet.

Thuiswacht zou weer actief worden in 1976, de Club van Afrodite is nu in 1975 reeds goed van de grond, met buitenlandse contacten en een beetje geld dank aan de steun van het Koninklijk Belgisch Zeemanscollege

Diegenen die het strookje hebben ingevuld van vorig nummer zullen eventueel persoonlijk worden verwittigd van uitstappen, voordrachten enz.

En heren der schepping, via m'n briefwisseling heb ik vernomen dat er onder U zijn die een echtgenote met interesse voor Afrodite afraden eens polshoogte te komen nemen, omdat het toch maar weer een saai kranse zou zijn. Sorry hoor, als deze rubriek zo braaf is overgekomen maar ik kan de sceptici verzekeren dat ondergetekende alleen maar ambitie heeft, non te worden in een patersklooster, en onze club ook in die zin tracht op te bouwen !

Afrodite